

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MÉGYEI KÖZÉRDEKŰ KOZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többesűri hinde-
tésnél olcsóbb. Nyitá-
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogal-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

Barthol József indítványa.

város kikövezése által előidézett rend-
kívüli költségek fedezésére 1872-ik év-
ben az osztrák általános földhitel-inté-
zettől 230,000 ft 5 százalékos záloglevelekbeni
kölcsön vétetett fel.

Ezen kölcsön után köteles a város töke-
törlesztés és kamatok fejében 28 1/2 éven át
évenként 16,675 forintot fizetni; ezen
összeg a felvett kölcsön évi 7 és egy negyed
százalékát teszi és miután az osztrák általános
földhitel-intézet kamatok fejében 5 3/4 százalékos
kötött ki, kitűnik, hogy tőketörlesztésre éven-
ként 1 és fél százalék számított.

Tekintetbe véve, azon körülményt, hogy az
osztrák-magyar magyar bank, úgy a magyar
földhitel-intézet által újabb időben kibocsájtott
4 és fél százalékos záloglevelekbeni kölcsönök
után a kamatfizetés és az évi törlesztési össze-
gek jóval kisebbek, tisztelettel alulírt a tekin-
tetes városi bizottságnak azon indítványt bátor-
kodom előterjeszteni:

méltóztassék a jelenlegi kedvező pénzügyi
viszonyokat felhasználni, és az osztrák általános
földhitel-intézetnek mai nap még tartozó
194,312 ft 60 kr. visszafizethetése végett
elhatározni:

hogy az osztrák-magyar banktól egy meg-
felelő összeg 4 1/2 százalékos záloglevelekbeni
kölcsön vétsék fel?

Ezen kölcsön conversió által városunk ter-
hein lényeges könnyebbitést lehetne eszközölni,
a mint ez a következő hiteles adatokoni szá-
mításból kitűnik.

A 230 ezer forint eddigi kölcsön után mint
már fentebb kiemelt, 7 1/4 kamatok és töke-
részlet fejében évenként 16,675 ftot

kell a városnak fizetni, ellenben

ha az ezen kölcsönből még fenn-
álló 194,312 ft 60 kr. visszafizeté-
sére, — tekintettel, hogy az osztrák
általános földhitel-intézet 4 1/2 szá-
zalékos záloglevelei 95 ft árfolya-
mon állanak, — kerek számban
210,000 ft 4 1/2 százalékos zálog-
levél-kölcsönt az osztrák-magyar
banktól sikerül kieszközölnünk,
ezen új kölcsön után kamatok és
tőketörlesztés fejében 38 és fél
éven át évenként összesen 13,125 ftot

kellend fizetni; az évenkénti nye-
reség tehát 3,550 ftot

teend.
Miután továbbá a már megállapított útvona-
lak és utcák további kiköveztetését pénzalap
hiányában kénytelenek voltunk beszünetni, — ha a
a város közönsége az eddigi 16,675 forint évi
annuitást tovább is kész fizetni, — akkor nem
210 ezer, hanem 265 ezer forint 4 1/2 százalékos
záloglevél kölcsönt lehetne felvevni, és az ezen
összeg után fizendő kamat és tőketörlesztés
csak is 16,562 ft 50 krt tenne ki, tehát
évenként 12 ft 50 krral kevesebbet kel-
lene fizetni mint jelenleg, és még is az
osztrák általános földhitel-intézet drága kölcsö-
nének visszafizetése után mintegy 57,400 forint
készpénz maradna a város rendelkezésére.

Igaz ugyan, hogy a fentebbi 57,400 frtból
újabb betáblázási- és bélyeg-díjak fejében mintegy
2400 forint költséget kell leszámítani, de mégis
mintegy 55,000 ft minden további meg-
terhelhetés nélkül lenne beszerezhető
s az olyannyira szükséges kikövezési
munkálatok folytatásába befektethető.

A midőn ezen a város érdekében tett ja-
vaslatom a tekintetes városi bizottság figyelmébe
ajánlani bátorkodom, egyben indítványozom:

méltóztassék ezen indítvány tárgyalásának
sürgősségét kimondani és a városi szabályren-
detet 204-ik § a értelmében egy öt tagu bizott-
ságot megválasztani azzal a megbizással: hogy
ezen indítvány felett általjában, ugy a részletes
kiviteli módozatok iránt a legközelebbi közgyű-
lés napjáig javaslatát terjeszse elő.

(Reméljük, ezen közhasznu indítvány a leg-
közelebbi közgyűlésen egyhangúlag elfogadtatik
és hasznából első sorban a honvéd-laktanya épí-
tése eszközöltetik. Sz.)

Adalékok az új templom történetéhez.

Az 1859-ik évi dec. 10-én 145. jk. szám alatt
közölt érseki levélre, mely a zombori rom. kath. egy-
házközségnek egy második templom építésére vonat-
kozó és ugyanazon évi június 13-án egész terjedelmé-
ben elfogadott pénzügyi tervezetét, mint jogtalant, alap-
talant és megengedhetlent, elveti — azon érseki le-
vélre 1860. augusztus 25-én 119. jk. szám alatt Bal-
lun Pál, Koczár Mihály, Kovács Antal, Bunyi Ká-
roly, Markovits József, Mayer János, Gfeller Károly,
Lorenz Falcione, Martin Gottlieb és Dzsinitz Márton,
mint az építészeti főválasztmány tagjai, a kalocsai ér-
seki hivatal irattárából nekünk fölhasználás végett ki-
adott és Koczár Mihály, egyházközségbeli jegyző sa-
játkezü aláírásával az eredetihez teljesen hasonlóan
nyilvánított másolat szerint, lényegileg a következők-
ben felelték.

Adakozások az új templomra:

1. Belváros . . .	1737 ft — kr.
2. Felső város . . .	5403 " 47 "
3. Szelenese . . .	1229 " 90 "
4. Bánát . . .	996 " 35 "
5. Cservenka . . .	76 " 90 "
6. Szállások . . .	202 " 54 "
7. Gabonából befolyt . . .	232 " 27 "
8. A szerbek adakozása . . .	376 " — "
Összesen . . .	10254 ft 43 kr.

Ez összeg készpénz (?) volt; mi kitűnik a
harmadik oldal 2-ik bekezdésének a részletezést követő
ezen szavaiból: „Mely nevezett, adakozás útján be-
gyűlt pénzüsszeghez . . . az egyéb jövedelmi for-
rások is csatolandók” stb. Mert józan ember „begyűlt
pénzüsszegről” nem beszélhet, míg az készen lefizetve
nincs.

Nem csekély meglepetésünkre szolgáltak a ke-
gyes érseki levélnek csaknem mindjárt első sorában
kijelentett ama szavai, hogy: „A már előbb szerzett
tudósítások nyomán az építési költségek fedezésére ki-
jelölt források távolról sem elégségesek.”

Igy szól a részletes költségvetés következő pontja
s a helyesbítést (?) ezen megjegyzésekben adja:

„A jelenlegi templom pénzalapját képező 4097 ft
10 kr. o. é., a később felmerült jövedelmi források kü-
vetkeztében most az új templom építésére vonatkozólag
egészen mellőzhetőnek találtatván, annak szándékolt
kölcsön bevételéről az építészeti főválasztmány ezennel
lemond.”

Ebben s a következőkben oszlattatik el a sokat
idézett érseki levél azon nehezménye, hogy: „A je-
lenlegi plébánia templom pénzalapja és
jövedelem forrásai az említett célra nem
fordíthatók”

A nehezmények megoldása aztán így folytatta-
tik: b) „Ami a templom jövedelmi forrását
illeti, azt szándékában sem volt az áll.
épít. főválasztmánynak az új templomra
fordítani; mert igen is tudja s belátja, hogy
azok a templom mindennapi kiadásainak fedezésére
elkerülhetlenül szükségesek.”

És mégis mi történt tényleg, ezen ünnepélyes
nyilatkozat dacára? Majd kitűnik alább, a hol a bőlti
pénztár 9524 ft 95 krral s öt éven át járulni köte-
les (?) 1000 frttal, az új harang 840 frttal szerepel a
részletes költségvetésben. . . .

Azo pontjára az érseki levélnek, mely szerint:
„A kápolnák és ájtatos alapítványok vagyonai
önkéntelenül az említett (építési) célra nem fordítha-
tók” — ez a válasz:

1. A Havi Boldog Asszony kápolna alap-
ítványa ingatlan, melynek évi jövedelme (130 ft)
s a begyűlt alamizna (30 ft) a kápolna fentartására

elendő s ezen kívül is van még 3174 ft 69 kr. tö-
kéje, mely „az új templom építésére, mint hasonló
szent célra, annál is inkább fordítható, mintán a fen-
forgó cél az ájtatos alapító szándékával éppen nem ellen-
kezik.” — Sajnos lenne, ha így állna!

2. Az ó- és új temető együtt 11 lánca (2000 négy-
szög öl) alappal bir, melynek évenkénti (200 ft) jö-
vedelme a fentartásra elegendő s így a 2209 ft 93
krra felszaporodott töke az új templom építésére hát-
rányaltanul elfordítható. — Vajjon minő jognál fogva? . . .

3. A Nep. Sz. János kápolna 369 ft 60 kr. alap-
jának az új templom építésére való kölcsön vétele a
„reményt meghaladó adakozásra tekintet-
tel” mellőzhető.

4. A kálvária töképezésének kölcsön vétele, ugyan-
csak a fenti okból szükségtelenné vált.

5. „Az ájtatos alapítványok töképezésének
7959 ft 56 krryi összege, hogy az új templom építé-
sére fordítható, az nemesak hogy nem véleményezte-
tett a választmány által, de kérdés tárgyává se tét-
tetett.”

Hogy a „plébánia templom a kellő diszt és tisz-
taságot nélkülözi” — egyszerűen tagadtatik; mert per-
sze az, hogy valami tiszta-e vagy nem, izlés dolga . . .
Továbbá a vál. szerint „a templom folyó napi szükség-
keit számos jövedelmezéséből igen is képes fedezni.”
A zenekar (állítólag) nemcsak hogy ígérekedett fölhi-
vársra bármikor ingyen is muzsikálni, hanem „közülök
többször hátralekös fizetésük egy részét is az új temp-
lom építésének segélyezésére ajánlották.”

Az érseki levélnek a kegyes adakozások nagy
mervü voltát kétségbevonó nyilatkozatára a következő
kenetteljes (!) válasz adatott:

„Ily vallását szerető, tisztelő s jólkü népről
föl sem lehet tenni, hogy az új templomra tett ada-
kozásbeli ajánlata (talán: ajánlatbeli adakozása?) jám-
bor föltevésen alapul, vagy hogy a több tehetős pol-
gárok által megajánlott munka s nevezetesebb áldo-
zatok hozatalának valósitása balesetek és sújtó körü-
lmények közbejövetele által akadályoztathassék. Igaz
ugyan, hogy még a legtehetősebbekre is súlyosan ne-
hezül sokszor a balesetek csapása; de hinni s remény-
leni lehet, hogy Isten e szép törekvéseket nem fogja
balesetekkel sújtani s szerencsétlenségekkel akadály-
ozni. De ha a végzet még is úgy akarja, hogy egye-
sek e jó szándék kivitelében gátoltatnának, a templo-
mot óhajtó s arra már adakozást is tevő ezer család
kipótolja egyesek balesetszülte csapásait s ez iránt nem
is forog fen többé semmi kétség; mert a templom lé-
tesülését biztosítja a nép akarata s adakozása, mert
óhajtvá várja már a templom építésének megkezdését
s ha egyszer látni fogja, hogy a már oly régen és
sokszor rebesgetett indítvány teljesedésbe menend s
a templom alapja letéttetik: egyik a másikat fogja ada-
kozásra ösztönzeni s egymást sietve megelőzni, mint
azt számosak már ki is jelentették.”

Igy irtak az érsekhez 1860. aug. 25-én azok, akik
közül többen 1866. ápril 22-én és május 13-án 56. és
63. jk. szám alatt 20—25 ft uti általányt kértek és
gomboltak be a régi templom pénzéből, amiért az új
templom érdekében Kalocsára odajártak! . . .

„Hogy a hívek ebbe az egy templomba is befér-
nek: határozottan tagadtatik;” egyuttal felhozzatik a
helybeli rengeteg hivatalnok sereg, kik „többnyire csa-
ladosak lévén, a templom egy nagy részét egyedül
ők foglalják el, úgy hogy a sokaság és a nép nagy
száma a templomba be nem juthat, (!) s ha tán
hosszas küzdelem (!) után bejutott is, a hely szűke
okozta tolakodás és zsbaj által ájtatoskodásban mind-
untalan háborgattatik; (!) hogy csaknem annyi a nép
száma a templomon kívül, mint magában a templom-
ban.” (!)

Szép az a költői phantázia, melylyel mindez ki-
lön gondolva, de még nagyobb a bátorság, melylyel
az ily koholmányt egész komolyan oda tudták mon-
dani annak az érseknek, ki levelében oly helyesen je-
gyezte meg, hogy — miután „az ottani plébános há-
rom káplánjával a nap különböző óráiban szokta vé-
gezni a sz. miseáldozatokat: a hitbuzgó hívek je-
lenleg is találhatnak módot és alkalmat az isteni szol-
gálatban részesülni.” S a hosszú évek tapasztalata bi-
zonyítja, hogy valóban találunk is. Az egész éven át
csak három alkalom van, midőn egy és ugyanazon
időben oly tömegesen jelennek meg a hívek, hogy a
templomba kényelmesen be nem férhetnek: a feltáma-
dási- és urnapi körmenet, s az év utolsó napján tar-
tatni szokott ájtatosság. Ez esetekben pedig tudjuk,
hogy nincs e kerek világon oly nagy terjedelmű temp-
lom, amely az egész község összes lakosait —
öregét, apraját, — egyszerre befogadhatná, s e sze-
rint világos, hogy e második — a régi templomnak

nyilvánvaló szomszédságában épülő roppant nagy új templom épen nem szükséges, sőt felesleges és céltalan.

Van még ezután az árvízkarosult rimánkodásánál is siralmasabb hangon említés téve „a templom kivül sóvárgó népről, az Isten házából könnyes szemekkel kiszorultakról, a kézműves nevédekéről” (akik tudvalevőleg vasárnap egész délelőtt kötelességszerűleg pofozták a kaptafát, gyalút stb.), „akikből így rossz polgárok és családfők válnak s mindennek közvetlen oka egyedül a templom szűk volta”...

Eztán egy az illető urak esztétikáját igen ríki-tóan jellemző példa következik, állítólag „egy tapasztalt íróból” idézve:

„Amely pásztor nyáját tart s legeltet, szükséges, hogy a nyáj nagyságához képest megkívántató illő akórol is gondoskodjék; mert megtörténhet, hogy a szűk akóbai összeszorulás miatt a nyáj közt veszedelmes nyavalya törhet ki, a kün maradottakat pedig a fergeteg széllel zavarhatja s a vadak prédájává eshetnek.” — Ezután már csak a terpetin olaj következik...

Hát nem épületes érvelés ez, egy pénzügyi részletezésben?...

Föl van még ezután hozva, hogy az egyház második parancsát: „Ünnepnapokon misét becsületesen hallj!” — a nép legjobb akarata mellett sem tarthatja így meg; hogy a szerbek közadakozásából már három templomot emeltek (tudtukkal a szerbeknek csak két templomuk van Zomborban) s ezt a katolikusok szegyenkezve látják.

A hosszú és üniméltlésektől hemzsegő érvelés (?) így végződik: „Ezek lennének tehát azon okok, melyeket a nép és saját lelkiismeretünk megnyugtatóra felhozni s elősorolni szükségesnek tartottunk; s ha tényleg a cél szentségét, vagyis az új templom mielőbbi felépítésének szükséges voltát mégis hiányosan eszeltük volna: az buzgalmi tevékenységünk elfogultságának tulajdonítható.”

Lám, a sok frázison is áttört végre az őszinteség!
(Folyt. köv.)

Adalékok Bács-Bodrogh megye múltjához.

1. 1754. okt. 19-én „Bács érseki város” kebelében a megyebeli főpapok, bárók, mágnások és nemesek ülést tartva, folyamodtak a királyi udvari kamarához, hogy Bogojeva és Karavukova között kőbor családok (vagabundi) ültettek tanyát s nagyon lopnak. Miután a nevezett két község eleddig adóterheit pontosan leróta, kérték, hogy ezen hazátlan családok az „új és szomszédos, magyar faluba, Doroszlóra parancsoltassanak el.”

Egy 1754. nov. 9-ikéről kelt okmányban Karavukova van írva.

2. 1779. febr. 18-án gróf Fekete György aláírásával a pozsonyi kir. magy. helytartótanács leír az 1779-iki márt. 24-én Baján tartott megyei közgyűléshez, hogy a szanaszét szórva levő szállások, mint nagyobbára tolvajtanyak, lehetőleg országutak mentébe csoportosítottassanak.

3. Igen érdekes Steiner András római vizsgált orvostudomány gyakorlati szabadalmazása 1752. nov. 14-ikéről keltezte. Eszerint az illető a következő kérdéseket kapta a szigorlaton: 1. Aristoteles fizikájából 2. könyv 83. fejelet. „Minden magból terem.” 2. Hypokrates orvosi tudnivalók 33. k. 2. fejelet. „Fő, hogy a beteg aránylag jól érezze magát.” 3. Egy angina eset gyógykezelési módja.

4. Egy 1768. sept. 24-iki keltű birtokiven Csantavér és Madaras még mint pusztai szerepel.

5. Egy 1769. okt. 19-iki okmányon szinte pusztának említették Bajmok, Pacsér.

6. Baján jelenleg kerek számmal 3000 zsidó van. Egy 1742-ban kelt hivatalos összeírás szerint hat, mond hat volt, a következő birtokokkal:

1. Flesch Mojzes, van 2 lóva, 3 tehene, 1 üstje, 1 üstje.

2. Löbl Izsák, van 3 lóva, 1 tehene, 1 tinója, 1 üstje.

3. Mojzes Lázár, van 3 lóva.

4. Prosznicvár Ábrahám, van 3 lóva, 1 tehene, 1 harmadú tinója.

5. Filip Lőrinc, nincs semmije.

6. Hajm Samu eltávozott; helyébe jött Jakob Markus szatócs. Ha a szaporodás így tart, 138 év múlva majd a bajai magyarok jegyzéke lesz ilyen régiség.

7. Ugyanezen összeírás szerint volt a zombori szerb papnak 2 ökre, 2 lóva, 3 tehene, 5 kas méhe, 4 hordó bora, 36 pozsonyi mérő búzája, 44 mérő zabja.

8. Szinte ezen összeírás szerint nemesek voltak: Ba j a n Athanaekovits Nikola özvegye, Hadzsits Rako, Csejthey György, Varga Ferenc, Györy István, Pilszánovits Jakob, Nikoletics János. Z o m b o r b a n : Urbanics Antal és Hadzsits Marko. A l m á s o n : Piu-kovics Iván. K a t y m á r o n : az Allaga család. B o r s o d o n a Knezovics család.

9. Ugyanezen okiratban Filipova és Veprovác pusztaként van említve.

LEVELEZÉS.

Budapest, 1880. november 19-én.

A madarak elszállottak vidámban, verőfényesebb vidékekre, hol a menny mindég azur színben ragyog, hol örök zöld a virány, lombosak a fák, — virág illatos, enyhe a lég, — s hol a szenvedélyes olasz, az olajfák árnyában, mandolinja kíséretében mondja el

szerelmi vallomását választottjának, — mit a lángszemű leány epedően odaadólag hallgat, s feltekintve a méla hold ezüst sarlójára, halkán suttogja „caro-mio!”

Igen a madarak eltávoztak, — itt hagyva e mostoha hazát, mely csak oly rövid ideig ad nekik „tavaszt!” A hideg, kellemetlen őszi napok beálltával, megelégnült a főváros is. Kik nyáron menekedve, örömmel hagyják itt; fürdőkbe, nyaralójukba sietve, ma ismét, — visszatértek. Nem a fojtó levegőjü, poros, kihalt főváros többé, mint volt a nyári évad alatt, — hanem az eleven mulatni vágyó, — Pest!

Az őszi évad most van, legfényesebb tetőpontján. A színházak melyek legtöbnyire tátongó ürességet mutattak fel a nyáron, ismét megelégnültek. A páholyok, erkélyek, zártszék sorok, mindennap, megtelnek, közönséggel.

Fájdalmasan észleljük, azonban azon nagy változást melyen a páholyok közönsége keresztül ment. Hijába keressük, a mágnás világ, azon elegáns tagjait, kik még a hatvanas években is, megtölték a páholy sorokat, elküldvén oda legszebb, legviribb képviselőiket.

Akkor és most! Mily nagy, hasonlíthatatlan különbség. Akkor minden páholyban, fényesebbnél, fényesebb nevekkel találkozánk, és ma mindezen helyek a pénz arisztokracia tagjai által vannak elfoglalva.

Hol ezeltűt tiz évvel még a büszke Uj grófnő ült, mosolyogva annak láttára, mint szegzednek feléje mindenki látszóva, csodálva szépségét, és báját, — ott ma egy masszív bankárné ül, csillogtatva gyémánt ékszereit, és önelégülten igazgatva holló fürteit, melyeknek gúndörsege, arulójává lesz, származását illetőleg.

És ha valaki megütözköve kérdezi, hova lett az Uj gróf, vagy X? A felelet: megbukott, elszegényedett.

A „nemzeti színház”, legújabb, és legjelesebb darabja Csiky Gergely „Mukányi” című eredeti vigjátéka. Nem érzem magamat feljogosítva, a darab bírálataba bocsátkozni, szolgáljon azonban e jeles darab dícséretül, azon kedvező körülmény, hogy egy héten négyszer is adják, folyton a legnagyobb tetszés, és telt ház előtt.

A népszínházban a legújabb újdonság, a „kétnejű gróf”, című német operett. A darabnak belbecse semmi sincs. Zeneje, játéka, és némely részletei igen csinosak, maradandó repertoirt darab azonban, aligha lesz. Szerzője ifj. Hellmsberger.

A borzasztó zágrábi szerencsétlenség hallatára, — megszünt, minden ellenszenv a horvátok iránt. Eifelünk mindent, s könnyező szemekkel, nyújtjuk segítő jobbainkat, — zágrábi szerencsétleneknek. A derék kis Debrecen kezdte meg, hogy maradna akkor hátra az áldozatkész Budapest; — mely mindig az elsők között van, az arról van szó, más nyomórán enyhíteni!

Már is tervezetben vannak jótékony bazárok, hangversenyek, bálók stb., — s úgy hiszem ezeknek eredménye igen fényes lesz, — méltó a fővároshoz!

A sétáló helyek közül, — most is mint mindig a Váci-utca, foglalja el az első helyet „mely déli tizenkét órától egyig”, a legféstőbb és legtarkább képet nyújt. — Robogó fogatok hét, kilencégn koronával, — elegáns sétálók, gyújtó szempárok, rózsás leány arckok, monoklis fertály mágnások — szóval mindenféle typus találkozik itt.

Mindenféle vidámság, kacaj és mosoly!

Egy óra után, az élénkség megcsendesül, — délután üg, — midőn ismét az élénkség és zaj, — veszi át pezsgő birodalmát, megvilágítva a tömeget, a gázlámpák, — csillogó ezreivel, — melyek nappali világgal arasztyják el a járó-kelőket.

Es önök drága hölgyeim, midőn e sorokat olvasás, szomorúan sóhajtanak fel „mily vidám, mulatságos az a főváros, és mily nagy boldogság, öröm ott lakhatni!”

Igen hölgyeim, vidám az igaz, de higgyék el, hogyha önök irigylve gondolnak reánk, mi is felsőhajtunk, s azt mondjuk „mily boldogok önök, élnek csendes, boldogan, és vígan a főváros minden izgató mulatságok nélkül, mert legyenek meggyőződve hogy a boldogság nem a bálók, hangversenyek tömkelegéből áll, hanem a kedves családi tűzhelyből és azon embert ki itt nem érzi boldognak magát, az hidegkeblű és a fentnevezett izgató időtöltések annak valóik!” Most pedig, isten önökkel szép olvasóném, és ha e sorokat, kandallójuk vígan pattogó tüze mellett olvasás, jusson mindég eszébe, hogy a fővárosban igen sokan vannak, kik szívesen eszerílnének önökkel!

Ibolya.

Gara, 1880. nov. 15.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Tőlünk félóránnyira fekvő Csataalja szerény német kis község 10 év lefolyása alatt 3. plébánosi beiktatási ünnepélyt ült meg. Ugyanis 1870-ben beiktatott Deim Lipót a mostani Rác-Militicsi plébános ur. 1875-ben az idén meghalt Bednár József; és 1880. november hó 13-án a jelenlegi Láng Márton plébános ur. 10 órakor bebarangoztatván átmentünk a hívekkel telt templomban, hol a beiktatási ténykedést a közszeretben álló esperesünk főt. Jerkovics Károly szántovai plébános ur rövid német beszéddel kezdé, bemutatván Láng Márton urat mint Csataalja község rendes plébánosát, átadván neki a templom kulcsait lelki hatalma jeléül, és az evangéliumos könyvet, melyből az örök igazságot híveinek szünet nélkül hirdesse.

Ezután a beiktatott plébános ur felment a szószékre, honnan gyönyörűen esetelte a plébános köteleit hívei irányában, és yiszont a hívek köteleit lelkipásztoruk irányában. Ő, ugymond, mint lelkipásztor Isten és hívei közti közvetítő, tanítójuk, szent-

ségek kiszolgáltatójuk és barátjuk; azért hívei őt tiszteljék, intéseit fogadják és mindenkoron fiui bizalommal viseltessenek irányában, csak így lehet működése sikeres, áldásos. A szószékéről leszállva nagy misét mondott és evvel véget ért a templomi szertartás.

Egy órakor leültünk díszes terítékű asztalhoz, szép társaság gyűlt egybe mindkét nemből. Jelen volt az összes helybeli értelmiség, előljáróság, kegyuraság és vidéki vendégek. Hogy az ebéd alatt a szokásos felkészöntések nem hiányoztak, mondanom sem kell. Ezek sorát a házi ur kezdé meg felkészöntvén Pápa Ő szentségét és felkent dicső apostoli Királyunkat, kivánván mindkettőjüknek hosszú és dicső kormányzást. Azután felkészönté a lángelmű biboros érsekünket Haynald Lajos Ő Eminentáját, kivánván, hogy az Isten őt egyházunk és drága magyar Hazánk javára sokáig tartsa. Majd ismét Jerkovics Károly esperes urat; azután a jelenlevő derék szolgabíró urunkat tek. Késmárky Béla urat, e kerületnek két fejét, egyik egyházi, másik világi, kivánván nekik, hogy az Isten továbbra is tartsa jó erőben, egészségben, hogy buzgó szívűnk és erélyességük folytathassák mindannyian öröme. — Erre az esperes ur felkészönté a házigazdát, ki kettős ünnepélyt ült, t. i. beiktatását és névnapját. Utána poharat emelt tisztelet- és szeretetben álló szolgabíránk, ki gyönyörű hasonlatokban felkészönté a lelkipásztorok papságát, úgy hogy e vallásos beszéden nagyszerűen épültünk. Majd ismét a házigazda ragadta meg a szót és felkészönté a hölgyköszorút hasonlítván őket drága kövekhez; azután német nyelven fordult a kegyuraság és előljáróságához. Felkészönté továbbá a helybeli tanítókat és legutóljára fordult kedves barátjához Hauke Antal jegyző urhoz, kivánván hogy az Isten megronsolt egészségét teljesen visszaadni kegyeskednék.

Folyó hó 15-én megtartott nálunk is a bizottmányi tagok választása lévén kettő választandó. Jelöltül felléptek tudtommal Kósa János t. szolgabíró és Pencz Ádám helybeli jegyző urak. És eredménye az lett, hogy elejtve Kósa urat megválasztották a jegyzőt és Keiner Gáspár német földmívelőt, ki magyarul sem tud. Már most kíváncsiak vagyunk, hogy fogja ez Garát a vármegyénél képviselni, vagy mit fog ez tulajdonképen ott tenni. Ugyan csak megfordított világ van, egy tanult ember ellenében választanak egy parasztot. Ha még a magyar nyelvet értené, nem is lenne annyira feltűnő. De mit fog ez a gyűlésekben érteni, semmit. Nem-e szegény ez Gara községére! De hogy ez így történt, erre csak azt lehet mondani: fejtől büdös a hal, nincs ki a községet vezesse annak rendje és módja szerint. Sajnosan tapasztaljuk ezt már régóta. Ugy látszik egy kicsinált dolog volt, mert az itt circa 350 választó közül 44 jött szavazni és minden cédula egyforma volt, egyetlen egyet kivéve melyre Kósa és Pencz volt reáírva. Látszik mennyire érdeklik a választó közönség, mennyire szívükön hordják az ügy fontosságát.

Ribovics András.
plébános.

Tekintetes szerkesztő ur!

A „Bácska” 43-ik számában Vajszkáról Sch. jegyzet alatt megjelent cikke a közvélemény előtt tisztázandó válaszon a következőkre terjed; — ami a Bogyanban elkövetett tolvajlásokat illeti, azokból kétféle tolvajlást elkövető több gazdák fiait folyó évi augusztus 31-én 2665 és 2666. sz. a. a. hodsági kir. járásbíróhoz bekisértették, a 3-ik Bonák Jozától ellopott 4 lóbol nyomozás folytán 3 drb megkerült, — a mi a 4-ik Veisz Fülöp boltja kirabolatását illeti, az ellopott tárgyak nagyobb része megkerült, mivel az eszközlött nyomozás miatt a tettesek nem voltak képesek a lopott tárgyakat tovább szállítani — és így a szűrés kertekben megtalálták. Az sem igaz, hogy csendbiztos létemre lovat nem tartok.

Egyszersmind kijelentem, hogy a Sch. cikkiróvali polemiát ezennel bevégeztnék tekintem. (A reflexiókat törültem. Szerk.)

Bács, 1880. évi november hó 17-én.

Marianovits Alajos,
csendbiztos.

A nazarénus.

A „Coriolán” paródiája.

„Átok reád hamis hitem,
Már nem vagyok fiad,
Átok reád igaztalan
Törvényeid miatt.

Plébánosom, az ég s a föld
Tanuk, hogy hű valék,
S nem boldogítsz. De van eszem,
S te lész a martalék.”

Még dörg átok menyköve
Pacsér határainál;
Megy, fut, rohan az új Saul,
Bezdanig meg se áll.

Talányos ujtás tanyáz
Komoly vonásain,
Szembebe káröröm ragyog,
Titok ül ajkain.

Nézzétek ezt a sunyi fajt,
A változott talányt:
Mint szór hitere átkokat —
Nézzétek a Csalányt!

A boldogult bajai törvényszék által 1875. nov. 7-én kimondott Pilaszanovits Lajos-féle esőpernek 1 millió 128 ezer 134 frtnyi tömegét a szabadkai törvényszék végleg elosztotta, még pedig úgy, hogy az első, második és harmadik osztályú követelések kamatostul kifizették, a negyedosztályúakra, vagyis az egyszerű adóslévél alapján ellenben, az előbbiek nagy kamatai miatt, csak 80 százalék jutott.

Az írók és művészek budapesti társasága országos hullámokat verő mozgalmat indított meg a kereskedők magyarosodása érdekében és üdvös indítványának erkölcsi támogatására a nagy közönséget és a hírlapokat, hazafiságukra appellálva, fölkéri. A magyarországi kereskedőktől elvárja, hogy 1. cégüket magyarul is beiktassák. 2. Könyveiket, levelezéseiket magyarul vezessék. 3. Vevőikkel szóval és írásban magyarul értekezzenek. Nézetünk szerint az első kettő mindenütt, tehát nálunk is elvárható a hazafias kereskedőktől; a harmadik pont teljesítése érdemileg inkább a fővárosra vonatkozik.

Habroher János, öreg szabadkai magánzó polgár, valaha dunavecei kereskedő, akkoriban sokszor vendégszeretőleg fogadta házánál... azaz nem annyira ő, mint akkoriban gondorfürtű és kékszemű leánya, Juliska... a nemzet legnépszerűbb lajosát, Petőfit. Főlkérjük szabadkai barátainkat és az ottani lapokat, hogy a családnál Petőfit illetőleg netáni ismeretlen adatok után tudakozódni sziveskedjenek.

Interpelláció. Van-e tudomása a főkapitánynak, hogy Ulrik Vencel ács, már hétfőn, tehát vásár előtt egy héttel, elkezdte a fűtőház más boltok besötétítésére és hozzáférhetlenné tételére, a közlekedés akadályozására a bődélpítést? Ha van, hogy tartja ezt a közforgalommal és kereskedőknek érdekével megférőnek? Ha nincs, tesz-e, és oda hat-e legalább jövőre, hogy befolyása keretén belül e visszaélés ne ismétlődjen? Szerk.

Zvekan Mária és Krisztina, Polyvás Rózsa és Kreiniger Lukács Bikár Simon polgártársunk elsőrangú boltjából két vég selymet elloptak és el is láboltak vele Szabadkán; de rendőrszolgálat mész találatok utján, lépre kerültek s már most a vörös torony alatt ülnek. A selyem, bár elnégyelve, de azért megkerült.

Borsódi és katymári Latinovits Illés és neje sz. borsódi Latinovits Judit tisztelettel jelentik fiuk Latinovits Ernőnek, özv. karlovai Karlovsky Zsigmondné sz. severini Sorsich Malvina asszony leányával Karlovsky Valeria kisasszonynyal f. nov. hó 14-én Budapesten történt egybekelését.

Beküldetett. Hiábavaló akkor a nagy szigorúság a lakosokkal szemben a járóka rendben tartása iránt, ha a város az átjárókkal semmit se gondol; mert akár közbiztonság, akár tisztaság tekintetében éppen nem elég, ha köztől-közig elmegyek, de ott aztán kitérőm a nyakamat a tolvajlámpák fénye (a non lucendo) mellett. Példa a leendő Madár-utca átjárója, mely az apatini utca két felének egész forgalmát közvetíti. W. M. R. F. stb.

Magyar-francia biztosító részvénytársulat. (Franco-Hongroise.) Ez évi október hóban a Magyar-francia biztosító részvénytársaság életosztályánál 457 ajánlat nyújtott be 919,400 frt biztosítási tőkéről és 356 kötvény 732,100 forint biztosítási tőkéről lett kiállítva. Az intézetnél az életszakmában működése, vagyis ez év február hó 1-je óta 2954 ajánlat 7.121,200 frt biztosítási tőkéről nyújtott be, és 2457 kötvény 5.923,000 frt biztosítási tőkéről állított ki. A Magyar-francia biztosító részvénytársaság (Franco-Hongroise) életbiztosításaihoz kiállított előzetességi igényjegyeknek kisorsolása már 1881. évi január hóban meg fog történni. Ezen kisorsolásban mindazok részt vesznek, kik az 1880. évi december hó végéig kisorsolással való életbiztosítást kötöttek és kötvényeik még a kisorsolás napján érvényben állanak.

Megjelent és beküldetett: Módszertani Hitelemzések a rom. kath. népiskolák III. osztálya számára. Használatban levő Katekizmusaink s 1876. évi püspöki tanterv nyomán módszertanilag kidolgozta s a főmagasságú Kaloecai Bibornok Érsek kegyes engedélyével kiadta: Keletéri Fonyó Pál, kaloecsa-főmegyei áldozár, képezdei tanár és népiskolai hitelemző. A mű óráról-órára kész hitelemzéseket ad a III. osztályu gyermekek számára, s oly behatóan és terjedelmesen vannak az egyes előadások kidolgozva, hogy a IV. osztályban is bizást lehet e vezérkönyvet használni. Az egyes hitigazságok gyermekdeden és mégis elég bőven ki vannak fejtve, s az egyes hasonlatok, példák, érzéktetések, ellentétek, közmondások és szómagyarázatok, mindenütt kellő világosságra helyezik az egyes fogalmakat. A közlő alakot mindenütt a kikérdező alak váltja fel s a nyomtatásban nem csak ezek vannak egymástól megkülönböztetve, ami az áttekintést nagyban megkönnyíti, hanem azonfelül a Katekizmus szavai is mindenütt oly betűkkel vannak szedve, hogy bármely lapon azonnal láthatni, a katekizmus mely kérdései és feleletei vannak feldolgozva. Az egyes előadásokat vallásos intelem zárja be, s ezt követőleg óráról-órára ki van jelölve, mely kérdések veendőek fel és hagyandók ki a kézikönyvből. A mű elején többféle gyakorlati utasítást foglal magában az „Előszó”; az egyes félévek végén pedig minden tekintetben figyelmet érdemlő „Részletes hittani tantervet” ad szerző, melyben hónapról-hónapra s óráról-órára kijelöli a felveendő tananyagot. A mű 30 és fél nagy nyolcadretű ivre terjed, s kiállításra igen izléses, tiszta és kellemes. Minden előadás szép initial-betűkkel van szedve; a papír szép fehér és a műhöz méltó; a címlap szintén jó benyomást tesz. — Bolti ára 2 frt 25 kr., s kik ez összeget szerzőhöz előre beküldik, mint a címlapon olvassuk, a művet bérmentve kapják. — Kívánjuk, hogy valaminek az I. rész utolsó példányig elfogyott, mint az „Előszó”-ban olvassuk, úgy itt mielőbb második kiadás váljék szük-

séggé. Melegen ajánljuk mindazok figyelmébe, kik a hitelemzés iránt érdeklődnek, s vajha e mű egyetlen hitelemző, papnovendék és képezdei tanuló kezéből se hiányoznék.

Assicurazioni Generali. Triestből értesítenek bennünket írja a „Wiener Allgemeine Zeitung”: „Azon szerencse, mely az Assicurazioni Generalit új részvények kibocsájtási engedélyével érte, immár kezdik itt is sokkal higgadtabban megítélni. Különösen lehangoltak az új részvényesek, kikre az új 315 frttal befizetett részvények 1300 frttal aranyban lettek feloldva. A részvények az átvételi napig 1450 frt árfolyammal jegyeztettek a bécsi hivatalos tőzsdéközlönyben; s miután a részvények átvették a pénztadó egyszerre eltűnt, s így ma egy ilyen részvényért aligha volna 1300 frt elérhető. De a régi részvényesek is, kik eddig vállalatukat a világon a legjobban hirdették, kénytelenek a megkezdett műveletet eltévesztettnek tekinteni. — Ez alkalommal ugyanis a zárszámla hiányai mintegy hivatalosan constatatáltak. Az igazgatóság kénytelen volt bevallani, hogy olaszországi lakatlan házai és jövedelmezőtlen földei, igen magas árban szerepelnek a könyvekben, továbbá, hogy az életbiztosítási ágakat tartalékai csakis mesterséges számvetéssel igazolhatók, míg tényleg igen magas osztalékok fizetettek. Ezáltal a nem éppen tiszta ügykezelés derült ki, mely az eddig hitt csalhatatlansággal homlokegyenest ellenkezik, s ezen újabb művelettel sem volt képes a kifizetőt célt elérni. A cél ugyanis az volt, hogy a régi részvényeseknek a be nem fizetett 70% -ról kiállított váltók és kezességi irományok visszaadassanak. Azonban Schmied udvari tanácsos ur a felelősséget, a bécsi vezérigazgató Mekler ur iránt szolgálattéves barátságát mellől sem vállalhatta magára, vagyis tulajdonképpen ezt kártársainál az egyesületi bizottságban (Vereins-Commission) képtelen volt keresztülvinni. Elegendő az, hogy belátták, miszerint az Assicurazioni Generali megnagyobbodott tőkével ugyan, de felette megcsökkenett üzleti hitellel bontakozott ki ezen affaireből.” — Más részről pedig ez érdemben afelől értesülünk, hogy a kieszközölt concessio következményei nemsokára az egyleti bizottság új alakulásánál, nemkülönben a Generali képviselőiben is érezhető fognak lenni. Ugyanezen intézetről a „Merkur” 317. számában következőleg ír: „Assicurazioni Generali:” Ezen társaságnak az egyesületi bizottság részéről új részvények kiadására adott engedélye élénk tárgyalásokra szolgáltat anyagot a sajtónak. Lapunk mult számában előadtak ezen engedély történetét, mely elegendő érv arra nézve, hogy s Schmidt udvari tanácsosra szőrt indokolatlan szemrehányásokat enyhítse. Ő ugyanis a Generalinak azon őszinte vallomással állott szemben, hogy a társaság további kötelezettségének meg nem felelhet, és a biztosítottak érdekeit nem védelmezheti, ha tagadó választ nyer. Hogy tehát a kényszerhelyzetnek engedett, becsületesre méltó, s nem ok arra nézve, hogy az egyleti bizottságny tevékenysége ferde szíben tüntetessék fel. Misként állnak azonban a Generali ügyei. Ennek teljesen le kellett magát álcázni, hogy az engedélyt kikidulhassa. A mit oly sokáig makacsul tagadott: „az ügykezelés gyarlósága”! most már köztudomásra jutott, és valóban elég ok arra nézve, hogy ezen intézet gögös közeget, kissé megalázza; — mert ezen alkalommal még az is nyilvánossá lán, hogy a Generali részvényesek óriási felpénzzel való elhelyezése, csakis úgy vitethetett keresztül, hogy saját tisztviselői között „hű szolgálat elismerése fejében” rangfokozat szerint egy vagy két részvényt mintegy 1300 frt árfolyammal elsőtött. A szegény ördögök bizonyára sa-vanyu arckifejezéssel fogadták az elismerésnek eme esinos nyilvánulását, mindazonban alig fog hiányozni a köszönőlevelek özöne a vezérigazgatóság irodájában. Ez az Assicurazioni Generali eljárását kellőleg megvilágítja, és a biztosító közönséget elővigyázatra óva inti.

Táborszky és Parsch nemzeti zenemű-kereskedők kiadásában december elején megjelenik: 15 eredeti magyar dal Petőfi Sándor költeményeire. Aggházy Gyula, Baditz Ottó, Ebner Lajos, Feszty Árpád, Greguss Imre, Greguss János, Gyulai László, Jankó János, Kacskány Ödön, Lotz Károly, Munkácsy Mihály, Spányi Béla, Szemler Mihály, Tölgyessy Artur, Vastagh György eredeti rajzaival ellátva. Énekhangra zongorakísérettel szerző Hubay Jenő. Famszettek Morelli Gusztávól. Fényképyomatok Divald Károly fényképezési és fénynyomdászati műterméből. A dalok címei következők: Kereszt úton állok. Zárjátok be már azt a koporsót. Ereszkedik le a felhő. Sikos a hó szalad a szán. Temetésre szól az ének. Kél a hold az est lovagja. Boldogtalan voltam. Paripámnak az ő színe fakó. Mi foly ott a mezőn. Gyere lovam hadd tegyem fel nyergem. Kis furulyám szomorú fűz ága. Száll a felhő magasban. Nem háborítom-e nyugalmad? Árvalányhaj a süvegem bokrértája. Rózsabokor a domboldalon. Hazánkban ily mű még nem jelent meg, sőt bátran állíthatjuk, hogy a világirodalom sem tud hasonlót felmutatni s azért hiszszük, hogy általános feltűnést fog kelteni. E műhármas becses bir: nagy költőnk Petőfi legszebb költeményei vannak zenésítve; a költeményekhez hazánk legkitűnőbb festő művészei eredeti rajzokat készítettek; a dalokat egy a magyar zenéért lelkesülő szelleműs ifjú zeneszerző írta, ki ma már külföldön is megállapító hírnevét; benn a hazában pedig hangversenyek, szerzeményei és különösen a legújabb népszimfűzők írott és rendkívüli tetszést aratott magyaros zenéje által osztatlan elismerést szerzett nevének. Ezen dalok egy kötetben, diszes kiállításban fognak megjelenni, az előfizetési ár példányonként 4 frt. Bolti ára magasabb lesz. Ezen diszmű karácsonyi és újévi ajándéknak is igen ajánlatos.

Üzleti heti jelentés.
1880. nov. 19-én.

Előlegesen is megjegyzem, hogy az árak nagyon ingadozóak voltak, minek oka főképen a rossz időjárás, mely miatt a behozatal aránylag kevés.

A kereslet csekélynek mondható, a vétel nem annyira kereskedők által, mint házi szükségletre történik; a kiállítás is csak az utóbbinak felel meg.

Jó minőségű áruk: Buza m. m. 10-90—11 ft. Árpa m. m. 6-10—6-15. Zab m. m. 5-5-20. Kukorica m. m. 5-50—6. Bab m. m. 7-80—8-30. Burgonya m. m. 3-3-50. Vereshagyma m. m. 9-10. Foghagyma m. m. 28-30. Zöldség m. m. 5-50—6. Zsír m. m. 68-70. Disznóhús szalonnával m. m. 44-48 ft.

Disznó kevés állított ki, vevő sok volt, különösen kocsmárosok. Vétetett: m. mázsájával a fenébb kimutatott áron, és lábón kiállítva.

Az általában való vétel lábón kiállítva és kocsi-ról történt; ezen utóbbi kiállításra figyelemztetik a közönséget, mert a kocsi-lekötött v. befektetett disznó többet mutat mint lábón állítva, minél fogva egy a súly hozzávetőleges megállapításában mint abban, hogy a disznó mennyire van kihízalva — téved, illetve reá szedetik.

A disznó vételnél még igen lényeges annak felismerése, hogy mivel lett hizlalva.

A kukoricával hizlalt disznó háta széles és inkább szögletes, vállai magasak, oldalai befelé lapultak. A kukoricával hizlalt disznó húsa izletes, zsírja meg nem avasodik.

Különösen falusi lakók szokták a disznót: burgonyával, tökkel, répával — különféle moslék és korpa hozzáadásával hizlalni, mely elegendő a disznó hizlalása még júniusban kezdődővén — húsrá vergődik, sőt meg is hizik, húsa azonban izetlen lesz, aránytalanul kevés zsírt kapunk, mely még mihamarább meg is avasodik.

Jól szemügyre véve tapasztaljuk, hogy az ilyen disznónak vállai alig magasodnak ki, háta inkább beesett, hasa nagy és telített, oldalai kissé beesvék.

Ezen utóbbi módon hizlalt disznókat hozzák azután az élelmes falusiak nekünk eladni, (különösen a sváb testvéreink), de tudom hogy ezután rá nem szednek bennünket. B.

PANASZROVAT.

Panasz. A Radoszavlyevits-féle házban a fűtőház birkát vágnak s a beleket s más efelét az udvarban tartogatják; ha a belek s más efelék erjedésnek indulnak, nem igen kellemes szagot terjesztenek kiváltképen azokra, kik ott járnak, s a mellette lévő iroda személyiségeire. Jó volna, ha kapitányunk erről is gondoskodna.

Fájdalommal értesülünk kapitányunk tulszigorosságáról: hogy a városi rendőrök feleségeinek nem enged meg, hogy tejet áruljanak Abból a sovány lénungból t. i. 18 frtból, amit a legények kapnak, bizony abból nem élhetnek meg; tehát kell, hogy feleségeik más mellék keresetet is üzenek. Hogy e nagy szigorúság minék, azt többen fel fogni s megérteni nem tudják. Továbbá a rendőröknek a kocsmába járást megtiltja; honnan van ez? hiszen a kocsmákban történik a legtöbb kihágás; s ennek a szüleménye az, hogy a napokban is egy napzámost a többi pajtásai véresre vertek. Továbbá szivarozni nem szabad nekik se szolgálatban, sem pedig szolgálaton kívül; csak otthon s otthon pedig vajmi keveset vannak. Ez minden rendőr és városi legény panasza; föl nem fogható e nagy szigorúság. Reményünk, hogy jobb fogja tenni a rendőrök és városi legények sorsát. A koldusokat a temetőtől elkergetni, s nem hagyni neki életét főtartani: ez sem valami nagy tény s ha szegények kérdezik, hogy mit csináljunk: felelet: „ídi u kanal.”

Felvilágosítás. A rendőrnéknak azért nem szabad kofálkodni, mert ez által a kofák kívánatos ellenőrzése lazulna. — Kocsmába a rendőr járhat, de nem uniformisban; mert — ami feltehető — ha egyszer így bajba keverednek, az egész rendőrtestetlet meggyalázná. Lakásán kívül az uniformis rendőrnékné pipálni azért nem szabad, mert ő, ha utcán, vagy nyilvános helyen van, mindig szolgálatban van. Az idézett kitétel használatot Buzadsia Jócó naploppal szemben, aki csakugyan jól tenné, ha cimboráival együtt követné a jó tanácsot. Különben a koldulási engedélyt nem a főkapitány adja, tehát el sem is veheti. És utóvégre aki szereti a rendet, mely még most is hagy fenn kívánni valókat, az annak szigorú megtartása miatt ne érzékenykedjék. Szerk.

Szerkesztői üzenet.

A „Bácskai Naptár” több eladójának. Nem áll, hogy az a naptár aránylag drága; 88 oldal csupa statisztikai adat más munkát igényel, mint a „Disznóvá vált zsidó” stb. népbütő történetek. Sajnálunk, ha ezzel önöknek újsgót mondanánk. Hisz ép azért beszélünk a közép hivatott szellemi vezéreivel, a tanítókkal, hogy ők hirdessék és tanítsák, hogy a könyvvétel meg a polyvétel nem egyforma; mert az előbbinél a minőség a mennyiség fölött nagyon is határoz.

A föld szeretetét leginkább annak alapos ismerete fokozván, mi szolgálatot véltünk tenni az által, ha ez utóbbit terjesztjük. Ha tehát önök e terhes munkánkban igéretileg segédkezet nyújtan sziveskedtek, ne ijedjenek meg a közönytől; mert azzal sem annak, se nekünk, se az ügynek nem használunk; hanem a tanács és vil: gosság fegyverével küzdjenek ellene. És ha ennek dacára is elbukunk, legalább egyszer mindenkorra be lesz bizonyítva, hogy Bácsmege érdekeiért magát az embernek kitenni, pláne haladásáért fáradni, nem érdemes.

Különben gyáva, aki csügged!

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

H I R D E T É S E K.

Meghívás részvevésre.

A Hamburg városa által biztosított nagy pénz-sorsjáték néhány hónap alatt **okvetlen** nyereségre

8 millió 379,760 márkát

játszik ki.
A hét rendbeli játéktörvénnyel 90,500 sorsjegytől **46,640** nyeremény adatik ki és pedig egy **400,000** márka

egyenként		4 nyerem. 8000 márka	
1	nyerem. 250,000 márka	3	" 6000 "
1	" 150,000 "	52	" 5000 "
1	" 100,000 "	6	" 4000 "
1	" 60,000 "	108	" 3000 "
1	" 50,000 "	214	" 2000 "
2	" 40,000 "	10	" 1500 "
2	" 30,000 "	2	" 1200 "
5	" 25,000 "	533	" 1000 "
2	" 20,000 "	676	" 500 "
12	" 15,000 "	950	" 300 "
1	" 12,000 "	26345	" 138 "
24	" 10,000 "	stb.	stb.

A húzások a hivatalos tervben megállapítvák.

Ezen sorsjáték legközelebbi húzására

Egy egész eredeti sorsjegy csak 3 frt 50 kr.

Egy fél eredeti sorsjegy csak 1 frt 75 kr.

Egy negyed eredeti sorsjegy csak 90 kr.

Ezen összegek ajánlottan, utalványilag vagy postabélyegeken alulirothoz küldendők be.

A **Steindeccker ház** a nyerteseknek rövid idő alatt 125,000 80,000 30,000 20,000 és több 10,000 márkás nyereményt kifizetett és nekik gondtalan jövőt biztosított.

A sorsjegyek ára a nagy nyeremények tekintetével oly csekély, hogy a szerencsepróbálás mindenkinek ajánlható.

A résztvevők megrendeléseikkel együtt hivatalos húzási rendet, húzás után pedig hivatalos nyereményjegyzéket kapnak.

A nyeremények állami jótállás mellett rögtön megküldetnek, kiváratra pedig minden ausztria-magyarországi nagyobb pénzintézetnél kifizetendők.

A megbízások legkésőbb

november 30-ig

az alulírt régi megbízható cégre címezendők.

Steindeccker József,

bank- és váltó üzlete, Hamburg.

Utóirat. A Steindeccker József-féle régi és jóhírű üzlet nem szorul külön ajánlatásra; tehát figyelmeztetjük a közönséget, hogy arra nincs is szükség.

Hirdetmény.

1880. évi november hó 1-én a

„TIGRIS“-hez

címzett (SZUPPEK-féle) vendéglőt átvettem, azt ujonnan felszereltem és a n. é. utazó közönségnek becses figyelmébe ajánlom.

Vendégszobáimat kényelmesen butoroztam, azok árait pedig felette olcsón számítandom.

Jó ételek és italok pontos kiszolgáltatásáról gondoskodva leend.

Számos látogatásért esd

Szabácsi Mihály

volt bezdáni duna-zsilipi vendéglős.

VIRTER KÁROLY

höz- és váltó-ügypédi irodája Zomborban, 1880 ik évi november hó 1-ső napjától: főutca **Kossanios ház** emeletén van.

Női- és gyermek-kalapok.

GOLDFAHN SÁNDOR

38-21.

norinbergi-, díszmü- és rövidárú-kereskedése Zomborban a főutcában. Ajánlja a jelen évadra dús választékú **NŐI-RUHA-RAKTÁRÁT**. Mindennemű **selyem-, bársony-, pamut- és céna-szalagok; céna- és selyem-csipkék; fekete- és színes-pamut-bársony**, valamint mindennemű **bélésszövetek.**

Nagy raktár férfi- és női-fehérművekből, úgy kiházasítási-kelengyék.

UTAZÓ BÖRÖNDÖK urak és nők számára nagy választékban.

Dús választékban legfinomabb napernyők és legyezők.

China ezüst evő-eszközök

a cs. k. szab. BERNDORF-féle éregyárból.

Valódi **AMERIKAI-VARRÓGÉPEK** minden szerkezetben, 5 évi jótállás mellett.

Szikvíz készülék gyári áron.

ÓVSZEREK, gumi- és halhólyagból 1-5 frttig.

SERÉSZI-MŰSZEREK.

Valódi **tajtékpipákat**, a legújabb metszetekkel, alkalmi ajándéknak. Azon kívül kapható nagyban és kicsiben minden e szakmába vágó cikk, a legolcsóbban és legjobb minőségben.

Aranyheretek és olajnyomat-képek.

JOSEF KLEINTSEK

Neusatz.

Empfiehl sein gut assortirtes Lager von

„**echten syrmier Slivovitz**“

Roth- und Weissweine, besonders echten

Carlovitzer-Tropfwermeth,

zu den billigsten Preisen.

HELYISÉG-VÁLTOZTATÁS.

Van szerencsém a t. c. közönség tudomására juttatni, hogy

dísz- és fehérnemű-üzletemet

ujjonnan épült házamba a főutcaba tettem át.

Együttal kérem t. vevőimet, hogy a cégemnek eddig ajándékozott bizalomban továbbra is megtartani sziveskedjenek

5-2

Kossanics K. A.

994. sz. kig.

H I R D E T M É N Y.

Ó-Szivacz község képviselő testülete részéről ezenel közhírré tétetik, miszerint a Ferenc-esatorna mentén fekvő, és magtárak, valamint más üzleti épületek építésére felette alkalmas üres házhelyek — megveji jóváhagyás reményében f. évi december hó 1-én esetleg 15-én tartandó nyilvános árverésen örök áron eladtnak.

Az árverési feltételek a községi előjárásánál megtekinthetők.

Kelt Ó-Szivacon, 1880. november 16-án.

Ratkovits Száva

3-1

közs. bíró.

Clayton és Shuttleworth Budapest.

A közelgő időnyre ezennel ajánljuk dús felszerelt raktárunkat, **malmok, szecskavágók, répapázók** s egyéb gépek beszerzésére, s egyidejűleg bátrak vagyunk ez alkalmat felhasználva, a nagyérdemű gazdalközönséget arra figyelmeztetni hogy a f. évi szeptember hó 19-től 22-ig **Békés-Csabán megtartott gazdasági gépkiallítás és gépversenynel**, gépeinknek hasonlíthatatlanul kitűnő szerkezete és szabatos munkája a bíráló bizottság által **7 drb ezüst éremmel** lett kitüntetve és pedig:

az egyetlen nagy ezüst éremmel **szállítható 4 fogatu tisztító szerkezet** és zsákoló készülékkel ellátott **járgány cséplőgépnk**; — a legnagyobb kitüntetés egy nagy ezüst éremmel **V R S I** jegyű **3 vasu ekénk**; — az egyedül e célra kitűzött ezüst érmekkel pedig **konkoly választó gépeink** (Trieurok), **szecskavágóink**, — **rögtörőink**, — **répapázóink** stb.

Gőzgépek a kiállításból egyáltalán ki voltak zárva.

CLAYTON és SHUTTLEWORTH,

8-7

Budapest, vácsi körút 80. sz.

Főnyeremény 400,000 márka. Szerencsejelentés. A nyereményekért a kormány kezeskedik.

A Hamburg városa által biztosított nagy előnyű pénzkisorsolásnál

8 millió 600,000 márkát

okvetlenül kell nyerni.

Ezen előnyös pénzkisorsolásnál csak 90,500 sorsjegy van. A nyeremények:

Főnyeremény 400,000 márka.	400,000 márka.
Jutalék 250,000 márka	6 nyeremény 4,000 márka
1 nyerem. 150,000 márka	108 nyeremény 3,000 márka
1 nyerem. 100,000 márka	214 nyeremény 2,000 márka
1 nyerem. 60,000 márka	10 nyeremény 1,500 márka
1 nyerem. 50,000 márka	2 nyeremény 1,200 márka
2 nyerem. 40,000 márka	533 nyeremény 1,000 márka
2 nyerem. 30,000 márka	676 nyeremény 500 márka
5 nyerem. 25,000 márka	950 nyeremény 300 márka
2 nyerem. 20,000 márka	65 nyeremény 200 márka
12 nyerem. 15,000 márka	100 nyeremény 150 márka
1 nyerem. 12,000 márka	26345 nyeremény 138 márka
24 nyerem. 10,000 márka	2300 nyeremény 124 márka
4 nyerem. 8,000 márka	70 nyeremény 100 márka
3 nyerem. 6,000 márka	7300 nyerem. 94 és 67 márka
52 nyerem. 5,000 márka	7850 nyerem 40 és 20 márka

és mindezek hét hó leforgása alatt kihuzatnak.

Az első húzás hivatalosan november 15-ikére van kitűzve és **Egy egész eredeti sorsjegy csak 3 frt 50 kr.**
Egy fél eredeti sorsjegy csak 1 frt 75 kr.
Egy negyed eredeti sorsjegy csak 88 kr.

Ilyen eredeti sorsjegyeket alulirt iroda az összeg bérmentes beküldése után akárhova eljuttat.

Minden játszó az eredeti sorsjeggyel együtt az államilag hitelesített eredeti húzási tervet és húzás után a hivatalos húzási eredményjegyzéket minden további utánjárás nélkül megkapja.

A nyereményeket titoktartás mellett az érdekletteknek azonnal megküldöm.

A megrendelések postautalvány mellett vagy ajánlott levélben egyaránt eszközölhetők.

A kik szerencsét próbálni akarnak,

november 30-ig

forduljanak alulirothoz.

Idösb Heckscher Samu,

bankár és váltóüzér Hamburgban.

Új cipő raktár!

SZTOJKOVITS G. ZAKARIÁS

A „LEVÉLHEZ” CZIMZETT

zombori kereskedő

RÖVID ÁRÚ (GALANTHERIE, NÜRNBERGI) ÜZLETÉT,

mely 10 év óta fenáll, saját házában, a fő utcán a **takarékpénztárnak átellenében**; bátorodik a n. é. helybeli és vidéki közönségnek becses figyelmébe ajánlani.

Az üzlet a legújabb dús felszerelt gyári, ugymint: férfi-, nő- és gyermeki cipőkkel, nemkülönbén csizmákkal fel van szerelve, téli és nyári évadra, amelyek a legutányosabb áron és a legnagyobb választékban kaphatók.

Ugyszintén nagy választékban, — **lámpák és csillárok** (Luster) valódi és nagyhírű **R. Ditmár** bécsi gyárából eredeti olcsó áron kaphatók!

Továbbá az eddigi mindennemű árucikkeit nagyon olcsó áron ajánlja, ugymint kendőket, harisnyákat, szőrmét, (haris), különös szép izléssel kiállított koszorúkat a sírokra, paplanokat, madracokat, mindenféle gyermeki játékokat, **esernyők, esőköpenyek, üveg golyók, lámpaernyők és lámpaüvegeket.**

Az üzletet a n. é. helybeli és vidéki közönség becses figyelmébe ajánlva, kér számos látogatást, — egyttal ígérve, hogy mind a helybeli mind a vidéki megrendeléseket a legpontosabban fogja teljesíteni.

Derékfűzők, bőröndök és madár kalichák.

Még egyszer ellemesküszik,
Még egyszer visszaméz,
És mint a miskei malac,
A messzeségbe vész . . .

* * *

Bávös ajakkal visszajő
A kitanult gyerek,
A bibliából tud vagy öt
Elforgatott helyet.

Citálja, — mit nem mond az Ur:
„Magyar! fegyvert ne fogj;
Mert budlibicska s bajonett
Istentelen dolog.“

De jaj a bávös reglama
Gyakorlatokra int;
Zomborba kell rukkolni, mert
Lóger van ott megint.

Már talpon áll a tábor és
A vizesű bigott,
Mert fegyvert fogni nem akar,
Vasba verődik ott.

A dutyiban ül két hete,
Mídon egy reggelen,
Két kis fuval józanabb
Hitese megjelen.

Ing, sápad és leejti a
Rab a nagy bibliát:
„Vikim, bezárt a kapitány,
Segíts ki!“ — így kiált.

A megosufolt nő viszalép,
A hős eltántorult,
Kéblében a kéthitbeli
Tanok csatája dul.

„Megállj Csalány! még nem tudom,
Férjemhez jöttem-e?
Férjem vagy-e — kiált Viki —
Vagy a hon ellene?”

Hagyd tudjam egy bigott paraszt
Neje ki itten áll,
Vagy fegyverhordó honfő,
Ki így nem spekulál.

Négy-öt keserves éven át
Azért szolgáltalak,
Hogy bárgyu gyávaságodért
Bezárva lássalak?

S nem védenéd a szent hazát,
Mely téged szült, nevelt?
Vagy a bigottság nőt, hazát,
Törvényt, mindent felejt?

Mikor fegyverbe hívtanak,
Még egyre vak valál?
Feledhetéd, hogy mindened
E kis világban áll?

Feledhetéd, hogy nőd, tanyád,
Apró szülötteid
E szent hazában élvezik
A béke édeit?

Ha nem szeretlek oly vakon,
Ha férjhez nem megyek,
Szégyentelen, mint hú magyar
Lány haltam volna meg.

De nem tőrök tovább, te meg
Vadabbat nem tehetsz;
Leroskad ily szégyentül e
Gyalázat dulta test.

Légy rab, ha nem kell életünk —
Tiéd élte az.
Lőkj el s tagadd kötelmedet —
A védkötelem az!“

Igy szolt a kackiás anya,
A szép Viktória;
Nem lel reá kádenciát
Csalány s a biblia.

„Gyóztél babám! fegyvert fogok,
Bár üdvöm elveszett“ —
Szolt a baka s megöleli
A nőt s két gyermeket.

S kit kurtavas, befél, report,
Hiába vitanak,
Engedve hódol mint apa,
A szív hatalminak.

Szabad lön és szolgál Csalány,
Majd haza visszatér
S birkák között, mint főszamár,
Tovább már nem vezér.

A PÁRBAJRÓL *)

(Egy név megemlékezés naplójából.)

Messze innét más vidéken jártam. A hivatásom által rám rótt munka bevégezése után tértem vissza — nem pihenni, hanem ismét tenni, a megkezdett munkának egy részét bevégezni.

Hazatérésemkor kárpótolni akarván magamat az elmulasztottakért, elővettem a „Bácskát“, a melyből a legbiztosabban véltem a távollétem alatt történeteket megtudni.

Mohó vágyamban hátulról kezdtem lapozni, mintha valamely zsidó a, b, c. jutott volna kezemhez; így jutottam egy mondat előréhez, a melyre könnyű vála ráismernem.

A „Bácska“ (23. szám) címlapjára fordítván, a „Párviadalról“ egy vén jogásza naplójából kivont közleményt találok. Szent Nákó! . . . Komoly tapasztalatokon kezd és mindjárt példákkal ékíti, hogy mily szörnyű, Isten és emberek ellen kigondolt veszedelmes, rettentő és iszonyatos dolog az a párbaj.

Az igaz kérem szörnyű dolog a mikor valamely kegyetlen viador a jámbor, józan, békeimádó ember hátából szíjat hasít, vagy szegény számandó vitézsát megsebzí. Megérdemli, hogy rá kiáltunk: gyilkos! gyilkos!! gyilkos!!! ki ember-társad vérében gyönyörködni nem átszsz.

Igen ám — de minden botnak két vége van, ne hadd magad! mindössze némi ügyesség a vivásban, egy kis adag bátorság kell hozzá, hogy bőröd épségét megvédjed. De miután a mai világban — minden ember — nem csekély munka és szorgalmas tevékenység által kénytelen kenyerét megszerezni, kinek jut ideje, hogy a vivásban magának nagyobb fokú szabatosabb gyakorlatot szerezzen?

Minden embernek rendes körülmények között meg van a saját társasköre a melyben mozog, a melyhez megkülönböztetve hasonló viszonyok között él és henege, a mint módja engedi.

A törvényeket ember alkotta volt; a mely Isten teremtménye kezdetül fogvást azon törekvést táplálta, hogy magának olyan biztosított társadalmi állapotokat teremtsen, a melyekben személyi és vagyoni biztonságának lehető fokát elérje.

Az ő ember eredeti durvaságában nagyon röviden bánhatott el társával, s bizony megtörtént, hogy az erősebb agyon találta ütni a gyengébbet és tulajdonait magáévá tette. A társulás szelidítette az embert, aki eszénél, lelkének nemes tulajdonainál fogva a világ urává lenni született.

Az ember természetében van küzdeni, vetélykedni, civódni; életét — zsenge korától a míg vállalai a mindenek elleni küzdelemben összeroskadnak — ezek képezik. Ezen viszonyok szabályozásához megfelelő törvények szükségesek.

Már az iskolás gyermek összeszólalkozik kenyeres pajtásával, a János meg a Gyurka gyerekek. Megkezdődik a harc; János mondja Gyurkának: Gyurka a te neved furesa; Gyurka Jánosnak: János igen ámos.

Emlékezem gyermekkoromból a midőn a leány iskolával szemben volt iskolaépület elé állván, a kis lányok ugy csufoltak: gyerekek, zsákba veletek; mi meg rá kontráztuk: lányok, földi boszorkányok.

A törvénytevő, itt rector uram dörgedelmes szavai — esetleg még akkor virágjában divatozó mogyoró szál vala, — a mely a mindkét részlől való harsány szóvitának ugy végét vágta, — mintha nem is lett volna átellenben iskolánk a leányokéval és az iskola szünetet nem használtuk volna ezen élvezetes civódási célra mindennap és ugyanazon áriában — egymás boszantására és az arrajáró a templomból haza toporkáló öreg szülek megbotránkozására.

Az ifju — mint szorgalmas méh — anyagot szerez, szellemi anyagot gyűjt; munkája hasznos küzdelem.

Mikor az ember vállalaira vette az élet terheit, önállóvá vagy valamely társadalmi intézmény tagjává lett, általában mint jogosított honpolgár foglalt tért, törekvése, munkássága a megélhetésért való küzdelemben nyilvánul, s mint polgár a törvények alárendeltjévé válik, míg azok kölesönkép jogainak megóvását eszközlik.

A törvényeknek a társadalmi viszonyok sokféleségéhez képest, azok mindegyikére ki kell terjeszkedni, hogy minden körülmények között alkalmazni lehessen és mindennemű jogorvoslás azokból merithetessék.

Például ha az ember keze, a mely jelenlegi kifejltségében az ész fizikai műszere, nem fejlett volna ki annyira (nem azért mondom mintha kívánám), ha nem volnának ilyen hosszú ujjaink, vagy épen hiányoznának, vagy az ujjak mint a baka keztyű két újból állanának: egy igen széles és lapos, meg egy vékonyabb de szintén vastagabb ügyetlen újból: akkor egyszerűbb viszonyok között élnénk, nem értünk volna ilyen veszedelmes világot s inkább tudnók, hogy hanyadán állunk, több ember foglalkozna munkával, az anyagi jólét magasabb fokon állana, törvénynek elég volna a tiz parancsolat.

Ha az anyagi jólét nagyobb volna, kisebbednek a megélhetésérti küzdelem.

Ekképen az anyag, — a jelen társadalmi viszonyok, a szellem uralma alá helyezik az embert.

A főképen szellemi társadalmi élet ügyeinek intézéséhez, egymáshoz való különmemű viszonyainak szabályozásához különleges törvények szükségesek.

A tudománynak a mostani társadalmi viszonyok nem tették lehetővé, megfelelő párbajtörvény hozatalát — az eddigi által csak tiltva van. Az

emberi élet érintkezési viszonyaiban, az erkölcsi finomabb érzés megfelelő méltatását — még nem érte el. Ugyanezen indokból ne is nevezzük jogbitörőnek, aki megsértett egyéni erkölcsi tekintélyének helyreállítását végett kardot ránt.

A társadalmi műveltség fokozódásával emelkedik a finomabb erkölcsi érzés, a mely gyarapodásában, elterjedésében nyomatékosabb erőt kölcsönöz azon törekvéseknek, hogy sértetlenségének megóvását találja s annál gyakrabban folyamodik azon eszközökhöz, mely által a sértés megtorlását kivívni bírja; erre pedig ezidő szerint — és még valószínű, hogy igen sokáig szolgáland a párbaj. — Minél inkább elismertetik a párbaj szükségése, annál kevésbé váland elitélés tárgyává; annak kiküszöbölésére kevesebb törekvés fog — legalább míg szükségessége elismerve van — irányulni.

A párbaj jelenleg törvény által tiltva van, és a felek ugy mint a segédek mint bűnösök, illetőleg bűnrészesek elítéltetnek. Valaki megsértetvén, a kihívást szokásos módon felkért segédei által eszközli, kik elmennek a kihívandó felhez, előadják küldetésük okát, mire a kihívott szintén segédekét kér fel, kikkel a lefolyt eseményt mint a párbaj tárgyat közli. A két fél segédei érintkezésbe lépnek, mindkét részlől elmondatik — értesülés szerint — a párbaj tárgyat képező esemény, melyből a segédek — a részletek esetleg szükségesség megvitatása után — a tényálladékokat megállapítják, mely főképen akkor szükséges — és legtöbbszörre így áll — a mikor a párbaj tárgya nem egyszerű világos esemény.

A segédeknek kötelessége — menten minden egyéb befolyásolástól a tényálladékok alapján a bírót megillető komolysággal végzést hozni: vajjon a sértés: 1) párbaj tárgyat képez-e; 2) a megtorlás: első vér, tetlenység, vagy élethalálra való vivás által eszközöltetés. Ennek megállapításánál figyelembe veendő a sértett fél kívánsága. Ha a segédek nem bírnak meggyezni, szavazás határoz, azonban ha valamelyik segéd leküszön, azt — indokolás mellett — el kell fogadni, s a fél másikat kér fel.

A segédek quasi bírók szerepelnek; vajjon a törvényhozásnak nem állana érdekében, nem volna-e célszerű akként intézkedni, hogy olyan párbaj törvény hozatnék: a mely a párbaj elintézését hason módon a bírora ruházná, tekintetbe véve és meghagyva a szokást illetőleg törvényesség tenné és kiegerszítene akként, hogy az ügy a törvényszék, illetve bíró közbüjárásával intézetnék el — és pedig, hogy a bíró a tényálladékok megállapításába betolyván, a végzés hozatalában szavazattal jogát érvényesítendé. A felek által választott segédek pedig a törvényhozás illetőleg bíró által ideiglenes bírói joggal ruháztnának fel a végzés hozatal tartamára?

A párbaj természete megkívánja, hogy az minél hamarabb találja lefolyását, kimondandó volna tehát, hogy a végzés — a mint a tényálladékok megállapíthatott — azonnal meghozassék és 48 óra alatt — még pedig a nyilvánosság bizárasával bevégeztessek. A 48 óra alatt — rendkívüli és igen méltánylást érdemlő esetek kivételével — be nem végeztett ügy többé párbaj tárgyat ne képezhesse, hanem a felek a törvénykezés rendes útjára térítessenek. Az indokolatlan késedelmezés súlyosító körülmény gyanánt az okozónak felrovandó volna stb.

Könnyű volt a gyilkosra törvényt hozni, mert meg vala írva „ne ölj!“ s ha tetted életeddel lakolj, mert ember társad élete ép oly becos volt mint tied.

Az emberi szellem, az ész alkotott a testi érzésnek törvényt, — önmagának mért nem alkotott? tán mivel nem tudta önmagát felülmulni?

(Folyt. köv.)

Pattantyúk.

„Pista bácsi! hallom hogy tanítja a fiát,“ szólítja meg a jegyző a d . . . i jómódu polgárt.

„Hát mit csináljak jegyző uram — válaszol ez — a gyerek egy kicsit gyenge elméjű, hát azt tartom jó lesz urnak; majd csak válik belőle tanító vagy fiskális, mert mai világba gyenge elmével pogár ember nem válhatik belőle.“

Ó-Sztrapár község határ területének tagosításakor a d . . . i bíró és jegyző kiküldetésben járván — az ó-sztrapári közlegelön hajtottak keresztül.

Bíró uram, ki a tagosításnak ellensége volt — folyton a legelők felosztása és a legelésző jószágok felett sopánkodott.

Keseregése közben meglát egy delelő birkanváj körül vigan ugrádozó „kis csacsit“ s egész elérzékenyülve felsóhajt: „Kis ücsém! nem soká ficzánkolsz már ezen a gyöpon.“

A vig kedélyű jegyző, hogy elkeseredett utitársának fájdalomában részt vegyen — a kis csacsira célozva — válaszul szintén felsóhajt: Bizon aligha látod többé bíró bátyádat.

A csacsival eként atyafiságba jött bíró, a jegyző részvéte folytán — a mostoha sors hatalmában megnyugodva meghatottan vissza szól: „Nem bizon.“

Bács megye egyik kerületében évek előtt marhavész ütött ki. A marhavész megvizsgálására kiküldött vészbiztos B . . . községben megjelenvén, az előljárókkal gorombáskodni kezdett — a marhák hiányos bélyegzése miatt. Pattogása közben megáll a jegyző előtt s felkiált: „Ez már mégis disznóság, hogy nem láthatok egy rendesen megbélyegzett marhát!“

A jegyzőt bosszantván a biztos ur hencgése — és mivel látta, hogy a biztos arcán egy óriási kardvágás van — felpattanva visszaszólt:

„Nézzen az ur a tükörbe és látni fog.“

Silbakra volt kirendelve a rekruta; Morpheus uram azonban csakhamar olyannyira erőt vesz rajta, hogy nolens volens karjai közé veté magát, még a bekövetkező kemény strófról is megelégedkezve.

Nyugodt álmát az örvető borzasztó káromló kifakadásai és illetékes fenyegetései szakították félbe.

Örvető: Tudja-e, hogy jogomban állna, mint örállomásán elalvót leszúrni?

Rekruta (nyugalmat színlelve): Pszt! Pszt! Egeret akarok fogni.

Örvető: Hát hányat fogott már?

Rekruta: Ha ezt megfogom és még egyet, éppen kettő lesz!

A méhek beteleléséről.

Sebes léptekkel köszön be a tél és vele együtt kedves méheinkre a veszedelmes időszak, mert ilyenkor pusztulnak el azok leginkább nagyobb részét a méhésztudatlansága, avagy a mi még rosszabb, a hanyagsága következtében.

Voltam ugyan oly bátor egy ízben már a betelelés alaptényezőit előhozni, de teszem ezt még egyszer, mert ennél nevezetesebb eljárást a méhészet terén nem ismerünk és e miatt mindazon kezdőknek eszébe juttatom újból, kik szerény utasításaimat nem a kellő figyelemmel olvasták.

Erős rajokat 18—20 font mézzel kitelelni nem nagy mesterség, már Dr. Dzierzon 1854-ben a Bienenzeitungban említi azon különös esetet, a midőn az akkori igen kemény tél alkalmával iker kaptára ajtajának egyike vigyázatlanság folytán kiesett, vele együtt a szalma belés is, úgy, hogy a méhek a hideg közvetlen befolyásának voltak egyúttal nap kitéve, dacára annak, méhei, mert nagyon erősek és sok méz felett rendelkeztek, el nem pusztultak. En meg bizonyíthatom, hogy egy ismerős földmives bizonyos Wintricz méheinek egy részét a múlt télen minden elővigyázat nélkül vékony deszkából készült kaptárokból szerencsésen kiteleltette, ellenben gyöngé és mézszegény népei mind elfagytak. Ez bizonyítékul szolgál azon állításomhoz, hogy elegendő mézen erős méheket kitelelni nem oly nagy mesterség, ellenben a méhésztudatlanság és a betelelésnek művét bizonyítja azon eljárása által, ha szűk időben gyöngé méheit a pusztulástól megfudja óvni és pedig ennek is sikerülnie kell, csak a kellő óvatossággal történjék a betelelés.

Az első és legfontosabb tényező a kaptár szerkezete, ennek belvilágossága 9/2"-nál keskenyebb és 10"-nál szélesebb ne legyen; 9/2"-nál jelenleg az egész országban hivatalos mérték, ennél fogva minden méhésznek ajánlom az után kaptárait készíttetni. A kaptár meleg szerkezetének készíttessék, azaz oldalfalai 5—7 centiméter legyenek. Ne bizza el magát az irányban senki sem, azaz ne higgyék a méhészek, hogy, mert délies vidéken méhészkedünk, avagy egyszer sikerült méheinket vékony deszkából készült kaptárokból kitelelni, azért nincsen elég ok a tétől félni. Szomorú tapasztalatokat tettek ez irányban az olaszok, kiknek méheik ropantul szenvedtek az elmúlt tél nagy hidegétől. Tehát különösen azoknak, kik kaptáraikat a zordon tél ellen elégségesen meg nem védtek volna, azt tanácslom, hogy zsup kukorica szalmával vagy sással borítsák be köpüiket, és sokba nem kerül és biztos eljárás a méheket a pusztulástól megóvni.

A később megjelent és fejlődésben elmaradt rajokat, a melyeket a méhésztudatlanság kedvéért betelelni kívánna, egy száraz, avagy csendes és sötét kamrába helyezze el. En minden esztendőben 30—40 ilyen rajokat elszoktam tenni, 1/2 része ugyan többnyire elszokott pusztulni, a többi azonban nagy hasznot hoz, ilyen népecskéket okvetlen szükséges még szept. hóban a szükséges eleséggel ellátni, ajánlom azonkívül, hogy csak kasokban tartassanak el, mert a Dzierzon kaptárocskáiban ezek szerfelett sok mézet emésztvén, a hasznot meg nem hozzák és különben is a kitelelést megnehezítik, a mennyiben igen könnyen verhasba esnek. Kiemeltem már, hogy a kaptárok betelelése elégséges mézzel és népecskével nem oly nehéz eljárás, 7—8 egész, avagy 14—16 fél keret, 14—16 font mézzel május hó közepéig éghajlatunk alatt untig elég, hogy azonban a mézfogyasztás minél kevesebb és a kitelelés annál biztosabb legyen, a méz és az ablak megetti térnek szalmával kibelelése okvetlen szükséges. Nagyon ajánlom még az olyan népeket is kandis cukorral ellátni, a melyek elegendő méz készlet felett rendelkeznek; hogy mily méz megtakarítás ez mindenkor, arról azok fognak meggyőződni, kik a próbát megteszik. A kandis egyszerűen a keretekre tétetik és egy fénymázos agyag tányérral leborítatik, miután az azonban nagyrészt apró darabokban árusítatik el, ennél fogva ily állapotban a sejtek közt lehullana, hogy tehát ezt megakadályozzuk, célszerű a kandist dróthálózatra tenni, mely a gőzök behatolását meg nem akadályozza, azonkívül marad egy bejárás, a mely a cukor felemésztését lehetővé teszi. Hogy mily hatalmas eszköz ez a mézfogyasztást mérsékelni, csak a több évi gyakorlat bizonyíthatja. En jelenleg minden rajomat így szoktam telire ellátni és ez által több száz kilogramm mézet takarítok meg magamnak.

A gyöngé rajok egyesíttessenek, de ezek sem túlságosan, mert 1/2 kilogramm népet kilehet telelni, csak az erősebb népekhez képest valamivel öszszébb kell szorítani azokat, ha kevés méze is volna az ilyen rajnak, ez azért nem ok, hogy kénytelen lenne elpusztulni, mert a kandis hatalmas eszköz a méhet fentartani.

Csak melegen legyenek a méhek betelelve. Jelen esetben az ismeretes már említett tolokák nagy szerepe jutottak és minden gyöngébb rajocskának röpnyikára alkalmazandók volnának, ezeknek haszna az éjszakai szelek és tavaszi viharok beálltával érvényre jutnak, sőt azt merem állítani, hogy ilyen tolóka nélkül gyöngébb rajt ki sem lehet telelni. Az elmúlt év biztosítékot nyújtott nékem erre nézve, mert képes voltam legszegényebb népet ily módon fentartani — pedig legfőbb része nyomorék volt és ép azért nagyon ajánlom a tolokák alkalmazását. Három négy font mézzel tehát egy népet kitelelhetünk még pedig a szabadban a kellő mennyiség kandissal és a szükséges hőfokkal.

Az elmúlt tél szigorú emlékezetes marandán különösen nekünk méhészeknek sok esztendőn át, ezer meg ezer raj pusztult el és dacára annak, hasznunk lesz belőle, mert a jövőben ily rendkívüli időjárás nem fog bennünket készületlenül találni.

Az idei tél is szigorú lesz, csak hogy a hideg tartós nem leend. Ellenben kitűnő tavaszt fogunk kapni, melyet iparkodunk kell felhasználni.

Időjárásunk feletti észleléseim arra figyelmeztettek, hogy nedves és hideg szept. hó, szép tavaszt szokott prognosztikálni. Végre legyen még egyszer alkalom itt kiemelhetni, hogy a Dzierzon iker kaptárban, a szabad építkezésre szolgáló 3" magas térrel a méhek legjobban szoktak kitelelni, de a mézelésre is kitűnőek, az idén ezekből nyertem a legtöbb nectariákat, mert 16 kilogramm volt az átlag termésém, azonkívül két rajt kaptam minden kaptárból és jelenleg teljesen jó állapotban vannak azok.

Készüljünk tehát méheink rendszeres betelelésére, nehogy veszteségeink a jövő évi jövedelmünkben megrövidítsenek.

Br. Ambrózy Béla.

Hírek.

A megyei bizottmányi tagok névsorát majd a verifikáció után egyezsere közöljük.

A vasárnapi vásár, dacára a pénzeli évadnak és küszöbön álló télnek, határozottan rossz volt. Gromon Dezső fekete négyesét Ertl ur vette meg 2000 frton. Nehány német szics csinált még jó vásárt — ahol tudniillik jó balekkokat fogtak. Mert négy-öt ténytetudunk, hogy minden darabon 50—80 kereskedői százalékat engedtek, a becület és realitás dicsőségére.

A heten egy dualisztikus — magyar német — zengeráj bandukolt erre. A vádlimotogató és felsőbb szentelenség vitriolos bőrű serege azonban a krajározból hamar kifogyott. A mi ominosus sárga papirusunk nagyon kedvünk elleni nemzeti látszatot öltene, ha az ő fekete te viseletüket és izlésesufolusukat itt részleteznék. Örülünk, hogy elmentek!

Téveteg fülfogás az, mely szerint a műkedvelők iránt a közönség igénye kisebb, mint a színész iránt. Nem kisebb; mert a hallgató mint bíráló, a föllépő egyént ismervén és az ő személyes képességei után alakítván meg igényei fokát: rendszeren túlesigazza a követelést, dacára annak, hogy a föllépő csak sziveségből áll ki a nyilvánosságnak. Örövendő jelentjük ki, hogy a mi műkedvelőink egytől-egyig megütötték a szigorúbb igények mértékét is és mindnyájan kifogástalanul játszottak. Szokás ugyan vidéken, kivált kisebb városokban, a föllépetteket fejkenként égig magasztalni; de mi erre a szerepre már csak azért sem vállalkozhatunk, mert ez által lesúlyasztanók az ő értéküket a díszdalgártó vidéki Thaliabusitókéra. Ezen elyszerű tárgylagossággal mellett is kénytelenek vagyunk az est ünnepeit Lovász Aranka urhölgy és Moesári Béla ur személyében kiemelni. Alföldi Jenő ur a rendezés nehéz munkáját közeliismerésre méltandó buzgalommal vezette. Az előadás után a műkedvelők és hozzátartozók társas vácsorára ültek össze, mely alatt Alföldi Jenő ur Korics Eszter ő nagyságát, mint az előadás kezdőjét és fáradszón intézőjét; e lap szerkesztője a műkedvelőket; Karvázy Domonkos ur Alföldi rendező urat éltette. Az elmaradhatlan tánc, megháromszorozott csárdásokkal, reggelig tartott. A darab vasárnap este közkívánatra újra adatott, de sokkal kisebb közönség előtt. Hiába! valahányszor a szegény dalárdának van várni valója, mindig olyan az eredmény, mint az egyszerű baranyai ember testamentuma, hogy: „Ha megkerül az elveszett riska tehenem, a Jancsi fiamé legyen; ha nem, hát — a bodajki barátoké.“

Zenta város közgyűlése Szárics Bertalan indítványára elhatározta, hogy miután a polgármesteri jelentés szerint egy hó alatt tíz jelentékeny vagyonbiztonság elleni kihágás fordult elő, küldessék ki hathatósabb óvintézkedések kidolgozására egy bizottság. Ennek tagjai lettek: a kapitány és Majoros József, Matuska János, Spitzer Ignác, Rigyieski Döme.

Szabadkán Erdélyi Marietta jól szervezett színtársulata már „Mukányit“, a nemzeti színház új repertoárdarabját is előadta. Benne kiválólag Bokody aratótt sikert a címszerepben.

F. hó 27-én a kulai polgári olvasókör saját könyvtára javára Katalin-bált rendez. Belépés díja egy frt. Felülfizetni — mint mindenütt — úgy itt is tetszés szerint lehet.

Deszpot-Sz. Ivánon dacára, hogy a második gör. kel. tanítói állomás be van szüntetve, az elüljáróság oly kiadás címén 1876—1878, három évre 900 frtot fizetett ki a hitközségnek, sőt ez, a múlt és a folyó évre még 600 frtot követel. A közg. bizottság — tekintettel arra, hogy ez esetben az 1868. 38. t. c. 25. szakasza, mely szerint a politikai község a felekezeti iskolákat aránylagos segélyben részesítheti, egyáltalán nem alkalmazható, mert a költséget okozó tanítói állomás 1876 óta egyáltalán nem is létezik: felhívta a járási szolgabíró, hogy a hátralékosnak mondott 600

frt kiadását megakadályozza, a jogcim nélkül kiadott 900 frtot pedig az illető elüljárókon megvegye.

Tamásy Csépan Endre, volt jósázigazgatósági számtiszt, a helybeli adóhivatalhoz hason minőségben áthelyeztetett.

A szabadkai takarékpénztár október havi összforgalma 988863 frt 18 kr. volt.

Ó-Sóvé gör. kel. hitközsége az iskolaalapról 1019 frt 46 és fél krt másnemű szükségleteire használt föl. A közg. bizottság tekintettel a magas szakminiszteriumnak f. évi jan. 13-án ad 1878. 34361. sz. a. kelt rendeletére, melynél fogva a felekezeti iskola az iskolaalapról csak az ő tudtával és engedelmével segélyezhető: felelősség terhe alatt meghagyja nevezett község elüljáróságának, hogy ama jogtalanul elhasznált összeget elszámolja; azontal folyamodás útján ilyen segélyt a maga útján kérhetvén.

Hymen. Hubert Dávid ó-becsei lakos eljegyezte Stern Samu kishegyesi földes gazda kedves leányát, Rózsát.

Pecze Illés kishegyesi lakostól egy hét-ezer frtos váltót elloptak.

Beküldetett. A Gottlieb-ház melletti bolthajtásos átjáró parkánya nincs több, mint 24—28 cmtr, úgy hogy ismeretes kivilágításunk mellett ma-holnap valaki könnyen nyakát szegheti az alatta tátongó árokban. Kérjük a városi mérnök urat, azon hidnak karfával való ellátására. L. (E kérségnél többet ér, ha fogadnak az érdekeltek valakit, aki egy kis honoráriumért ott becsik, kezét kifecamítja s így az illetékes helyen jelentkezik. E recipét máshol már jó sikerrel láttuk alkalmazva. Sz.)

Nem ülhet az ember vendéglőben öt percig annélkül, hogy egy-két házaló agyon ne kínáltna. Sajnosan tudjuk ugyan, hogy a helybeli drága adót és pótdót stb. fizető kereskedők érdeke ezen zsebsáskák ellen biztosítva és védve sehoggy sincs; de talán csak mégis hozhatna a város mint municipium valami örendszabályt, hogy ez a bécsi világfutó zsidóraj végkép el ne vegye a helybeliektől a modus vivendit. Annyi jó tanácsosal szolgálhatunk ellenük, hogy a kiszabott árnak hatodrészt kell nekik igényi.

A Kossanics-ház teljesen elkészült s díszére válik a városháztérnek egy termetes homlokosra, mint a benne elhelyezett csinos üzlet által. A Cselikovicsele vendéglő szerdai megnyitási estélyén a szó szoros értelmében nem lehetett már 8-kor helyet kapni. A kiszolgáló jósága mellett feltűnően oleszó volt.

A kocseberkedés el van ugyan tiltva, de azért tíz óra után, mikor már a hejehujás közönség bejeljün a szerencsepróbálásba, akármelyik helyen is látni a fajtájukból szállingóznai.

Eck Ferenc, jósázigazgatósági számtiszt, eljegyezte Hercenberger Sándor közkeveltségnek örövendő hegedűkarnagy kedves leányát, Mariska kisasszonyt.

Laptársaink, kivált a „Szab. Ell.“ egy Zomborban alakuló s immár részvényeken nyugvó kendergyáról beszélnék — a „Pesti Napló“ kacsagyűjtője után. Erről itt a legilletékesebb körök is gyanus meglepődéssel értesültek.

Virter Károly ügyvéd urnak az ifjuság iránt sok izben tanusított szivesége, különösen „Az Alpeselek között“ c. műve 50 példányának a tanulók közt való kiosztás céljából tett szives újabb adományja miatt hála köszönetet mond a zombori főgymn. igazgatóságra.

Uj zeneművek. Táborosky és Parsch zeneműreskedésében megjelent: 4-ik magyar ábránd legkedveltebb dalok felett. 1. Ne menj el... 2. Hármat rikkantott már a rigó. 3. Tizenkettő, tizenhárom, tizen-négy. 4. Bülesész csárdás, zongorára szerzé Ábrányi Kornél. Ára 1 frt 50 kr

Ez is levelező lap. Kupuszínáról egy csodalapot küldtek be hozzánk, mely cím nélkül tele van írva következőképen. Egyik oldal: „Szeretted kedves anyam apam kívánom hogy ezen egy pár Sor irasom a Legjobb egészségben talalja ketekeket én hal a Istennek egészséges vagyok és az kaszarnyaba vagyok és az 2 forintos Levelet megkaptam és az egy forintot az Janosinak adtam tovaba tisztelem feleségem csak az nem tetzik hogy négy krajcsárt nem ér az életed én egy gondolom hogy az én eiletem többet ér mint az egész Kupuszina B. B. U. P. Kupuszina.“ A másik oldalon pedig a következők olvashatók: „Arul is tudositom hogy az paprika 3040 xr. Literje és Zölesögnek Cso-moja 5 xr car ojan vastag mint az ujam Es az hajmanak fogasa 1824 krajcar ugy megy iten Hanem hogyha Levelem meg kapj azonal kilgy bár Legalab 5 forintot ha többet nem mer csinattam csizmat.“ Ugy látszik a feladó szem előtt tartá az egyszerű cigány eljárását, miszerint: nem kell azt mindenkinek tudnia, hogy ő levelét kinek küldi, sem azt, hogy ő kicsoda.

J. A. Restauratio. Zenta városának Mihálkovicz István polgármester, mint alispáni helyettes, elnökele alatt a nov. 11-iki közgyűlésen Bakay Jenő iktatóvá, Komáromi Béla, Korhecz Lajos, Malesevics Sándor, Kopasz József, Deutsch Mór irnokokká; Kovács Péter városi végrehajtóvá; Polyák Pál belbiztossá; Matyko Menyhárd külbiztossá; Huszák János és Farkas Baráti Antal belkézbesítőkké; Huszák Antal külkézbesítőkké; Lality József és Czabaffy Antal hidvámszedőkké; Clementisz Kornél műkertészszé; Szeffü Ferenc állatorvossá; Huszka Roza, Paskusz Teréz és Rebmann Ferencné babákká; Mark János töltésbiztossá választattak meg.

F. hó 25-iktől kezdve Zentán Pásztori János 21 tagú színtársulata megkezdte működését. Nálunk dec. 1-től szerb színészek kezdenek játszani.

Fischer József, bajmoki postamester, egy tetőtől talpig derék magyar zsidó, f. hó 12-én 47 éves korában elhunyt.

A szabadkai ügyvédi kamara f. évi decemb. 19-én a városházában fogja közgyűlést tartani.